

Soud: Nejvyšší soud
Datum rozhodnutí: 08/12/2020
Spisová značka: 28 Cdo 2161/2020
ECLI: ECLI:CZ:NS:2020:28.CDO.2161.2020.1
Typ rozhodnutí: USNESENÍ
Heslo: Zmírnění křivd (restituce)
Přechod majetku státu na obce
Dotčené předpisy: § 237 o. s. ř. ve znění od 30.09.2017
§ 238 odst. 1 písm. h) o. s. ř. ve znění od 30.09.2017
§ 243c odst. 1 o. s. ř. ve znění od 30.09.2017
§ 2, 2a předpisu č. 172/1991Sb.
předpisu č. 142/1947Sb.
Kategorie rozhodnutí: E
28 Cdo 2161/2020-344

USNESENÍ

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v senátě složeném z předsedkyně senátu JUDr. Olgy Puškinové a soudců Mgr. Petra Krause a Mgr. Zdeňka Sajdla v právní věci žalobce **města Znojmo**, se sídlem ve Znojmě, Obroková 1/12, IČO 00293881, zastoupeného Mgr. Alešem Vejrem, advokátem se sídlem v Ostravě, Havlíčkovo nábřeží 2728/38, proti žalovanému **Lesy České republiky, s. p.**, se sídlem v Hradci Králové, Přemyslova 1106/19, IČO 42196451, zastoupenému JUDr. Romanem Poláškem, advokátem se sídlem v Praze 2, Trojanova 2022/12, za účasti **Rytířského řádu Křižovníků s červenou hvězdou**, se sídlem v Praze 1, Platněřská 191/4, IČO 00408026, jako vedlejšího účastníka na straně žalovaného, o určení vlastnického práva, vedené u Okresního soudu ve Znojmě pod sp. zn. 7 C 235/2016, o dovolání žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 13. února 2020, č. j. 21 Co 31/2018-300, takto:

I. Dovolání **se odmítá**.

II. Žalobce **je povinen** zaplatit žalovanému na náhradě nákladů dovolacího řízení částku 4.114 Kč do tří dnů od právní moci tohoto usnesení k rukám JUDr. Romana Poláška, advokáta se sídlem v Praze 2, Trojanova 2022/12.

III. Ve vztahu mezi žalobcem a vedlejším účastníkem **nemá žádný z nich právo** na náhradu nákladů dovolacího řízení.

Stručné odůvodnění (dle § 243f odst. 3 o. s. ř.):

Krajský soud v Brně k odvolání žalobce výrokem I. rozsudku ze dne 13. 2. 2020, č. j. 21 Co 31/2018-300, rozsudek Okresního soudu ve Znojmě ze dne 27. 9. 2017, č. j. 7 C 235/2016-228 [jímž zamítl žalobu, aby bylo určeno, že žalobce je vlastníkem pozemků parc. č. 560 - lesní pozemek, parc. č. 563 - zastavěná plocha a nádvoří, parc. č. 610 - ostatní plocha, parc. č. 562/1 - lesní pozemek, parc. č. 562/5 - lesní pozemek a parc. č. 562/6 - lesní

pozemek, v k. ú. Bezkov, všech zapsaných na LV č. 59 pro katastrální území a obec Bezkov u Katastrálního úřadu pro Jihomoravský kraj, Katastrální pracoviště Znojmo (výrok I.), a jímž rozhodl o náhradě nákladů řízení ve vztahu mezi účastníky a mezi žalobcem a vedlejším účastníkem (výroky II. a III.)] změnil ve výroku I. v jeho části týkající se pozemku parc. č. 610 v k. ú. Bezkov tak, že se určuje, že žalobce je vlastníkem pozemku parc. č. 610 - ostatní plocha v k. ú. Bezkov, obci Bezkov, zapsaného u Katastrálního úřadu pro Jihomoravský kraj, Katastrální pracoviště Znojmo, a ve zbylém rozsahu výroku I. jej potvrdil; dále rozhodl o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů ve vztahu mezi účastníky a mezi žalobcem a vedlejším účastníkem (výroky II. a III.).

Odvolací soud takto (po částečném opakování dokazování) rozhodl na základě skutkových zjištění soudu prvního stupně, že pozemky parc. č. 560, č. 563, č. 610, č. 562/1, č. 562/5 a č. 562/6 v k. ú. Bezkov (dále též jen „předmětné pozemky“) byly Listinou o přidělu ze dne 13. 9. 1949, č. j. 59.069/1948-IX-B29, vydanou Ministerstvem zemědělství dle § 8 odst. 2 zákona č. 142/1947 Sb., o revisi první pozemkové reformy, přiděleny MNV Znojmo z majetku velkostatku Hradiště sv. Hypolita vlastníka „Probošství řádu Křižovníků ve Znojmě“ s „výhradami a uvedenými podmínkami“, že podmínky byly splněny a pozemky dne 29. 12. 1948 odevzdány MNV Znojmo jako přidělci, aniž však byla provedena intabulace. Pozemky parc. č. 562/5 a č. 562/6 jsou zastavěny stavbami bez č. p./č. e. (zkolaudovanými v roce 1986) ve vlastnictví společnosti LST a. s., která je kupní smlouvou o převodu nemovitostí a movitých věcí ze dne 20. 10. 2009 koupila od společností CE WOOD a. s., a že tyto dva pozemky, jakož i pozemky parc. č. 560, č. 563, č. 562/1, č. 562/5 a č. 562/6 v k. ú. Bezkov, jsou ve vlastnictví České republiky a v nájmu společnosti LST a. s. a náležely a nadále náleží k areálu Lesní školky Milíčovice vytvořeného státem v letech 1984 - 1986, s nímž tvoří jeden funkční celek; pozemek parc. č. 610 je od ostatních pozemků vzdálen několik kilometrů, takže jeho funkční souvislost s areálem lesní školky dána není.

Odvolací soud se neztotožnil s právním názorem soudu prvního stupně, že na danou věc se vztahuje § 2 odst. 1 zákona č. 172/1991 Sb., o přechodu některých věcí z majetku České republiky do vlastnictví obcí, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 172/1991 Sb.“), neboť předmětné pozemky nebyly ke dni 31. 12. 1949 ve vlastnictví města Znojma, když ohledně nich nedošlo ke změně zápisu o vlastnickém právu v pozemkových knihách, ačkoliv až do 31. 12. 1949 bylo k nabytí vlastnického práva k nemovitostem přiděleným dle zákona č. 142/1947 Sb. zapotřebí intabulace vlastnického práva přidělce (viz náleží Ústavního soudu ze dne 14. 6. 1995, sp. zn. Pl. ÚS 1/95, a rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 2. 2018, sp. zn. 28 Cdo 3301/2017). V případě předmětných pozemků se tudíž nejedná o tzv. historický majetek obce, neboť žalobce jej k 31. 12. 1949 neovládal. K přechodu tohoto majetku tak mohlo dojít dle § 2a zákona č. 172/1991 Sb., ve znění zákona č. 114/2000 Sb., k datu 1. 7. 2000, kteréžto ustanovení představuje samostatný právní důvod nabytí majetku obcemi. Předmětné pozemky - vyjma pozemku parc. č. 610 - je však třeba považovat za zastavěné ve smyslu § 2 odst. 2 písm. a) zákona č. 172/1991 Sb. a „tvořící jeden funkční celek lesní školky Milíčovice (uvnitř kterého se nacházejí pozemky parc. č. 562/5 a č. 562/6 zastavěné stavbami, jež byly k datu 1. 7. 2000 ve vlastnictví jiných právnických osob než státu), a proto se na ně ustanovení § 2a odst. 1, 5 zákona č. 172/1991 Sb. odkazující z hlediska rozsahu na nemovitosti vyjmenované v § 2 odst. 1 písm. a) až d) nevztahuje“.

Proti potvrzující části výroku I. rozsudku odvolacího soudu podal žalobce dovolání z důvodu nesprávného právního posouzení věci, jehož přípustnost ve smyslu § 237 o. s. ř. dovozuje z toho, že závisí na řešení otázek hmotného práva, a to:

1) „zda k nabytí vlastnického práva k nemovitostem na základě přidělu podle zákona č. 142/1947 Sb. byla nutná intabulace vlastnického práva či nikoliv (tedy zda postačovalo vydání přidělové

listiny a převzetí přiděleného majetku“, jež má vliv na aplikaci § 2 nebo 2a zákona č. 172/1991 Sb., tj. určení ke kterému dni na obce přešlo vlastnické právo k nemovitému majetku (zda ke dni 24. 5. 1991 nebo ke dni 1. 7. 2000) a kterou odvolací soud vyřešil „v souladu s tím, jak již byla vyřešena dovolacím soudem, avšak dle názoru žalobce by měla být tato otázka posouzena jinak“,

a 2) „zda podle § 2 zák. č. 172/1991 Sb. přecházejí na obce pozemky zastavěné stavbami, které se ke dni 24. 5. 1991 nacházely ve vlastnictví státu“, jež v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena.

K otázce ad 1) dovolatel namítá, že v rozsudku ze dne 27. 2. 2018, sp. zn. 28 Cdo 3301/2017, na nějž odkázal odvolací soud, se Nejvyšší soud nevypořádal s dobovým judikátem sp. zn. Rv I 783/27, Vážný č. 7862, stran **interpretace**

§ 27 přidělového zákona, ačkoli z jeho závěrů vycházely rozsudky sp. zn. 28 Cdo 2367/2002 a sp. zn. 22 Cdo 2367/2002; z tohoto důvodu má za to, že v dané věci „by dovolací soud měl učinit revizi citovaného rozsudku“. V této souvislosti dovolatel poukázal i na odbornou literaturu (viz publikace prof. Dr. Jana Krčmáře, Právo občanské, díl II, práva věcná, vydaná v roce 1946, dle níž „vlastnictví přechází rozhodnutím Pozemkového úřadu“, a článek Mgr. Ing. Petra Baudyšeho nazvaný Provádění knihovního pořádku a poznámka zamýšleného převzetí, Ad Notam. 1999, č. 3.).

K otázce ad 2) dovolatel namítá, že odvolací soud se nezabýval jeho námitkou, že smyslu restitučního charakteru § 2 zák. č. 172/1991 Sb. je možno dosáhnout pouze takovým jeho výkladem, dle nějž do vlastnictví obcí přecházejí pozemky zastavěné stavbami, které byly ke dni 24. 5. 1991 ve vlastnictví státu. Při opačném výkladu by (zejména v daném případě) byla založena zjevná nespravedlnost, když žalobce předmětné pozemky „nabyl jako příděl“, za který zaplatil přidělovou cenu, a směnil jiné své nemovitosti o celkové výměře cca 115 ha; **předmětné pozemky tak představují jeho historické vlastnictví**. Je-li § 2 zák. č. 172/1991 Sb. restituční povahy, „pak by mělo být **historické vlastnictví obce** navráceno do předchozího stavu, nehledě na skutečnost, že stát tyto pozemky z vlastní vůle zastavěl, nota bene drobnou stavbou bez č. p.“. V této souvislosti poukázal na to, že zákon č. 172/1991 Sb. neobsahuje žádné ustanovení o náhradě za nemovitosti, které se nevydávají, jako je tomu v zákoně o půdě nebo v zákoně č. 428/2012 Sb., o majetkovém vyrovnání s církvemi, z čehož dovozuje, že „tento rozkol právních norem zakládá nerovnost mezi jednotlivými restituenty a nabývá až ústavněprávních rozměrů, kdy jediný způsob, kterým tuto skutečnost zmírnit, je právě výklad uvedeného ustanovení v tom smyslu, že podle § 2 zák. č. 172/1991 Sb. přecházejí na obce i ty pozemky zastavěné stavbami, které se ke dni 24. 5. 1991 nacházely ve vlastnictví státu“.

Dovolatel navrhl, aby dovolací soud napadený rozsudek odvolacího soudu v části výroku I., jíž potvrdil část výroku I. rozsudku soudu prvního stupně, změnil tak, že se určuje, že žalobce je vlastníkem pozemků parc. č. 560, č. 563, č. 562/1, č. 562/5 a č. 562/6 v k. ú. Bezkov, jakož i ve výrocích o nákladech řízení před soudy obou stupňů, a případně aby jej v uvedené části a v závislých výrocích zrušil a věc mu v tomto rozsahu vrátil k dalšímu řízení.

Žalovaný se ve vyjádření k dovolání ztotožnil se rozsudkem odvolacího soudu a navrhl, aby dovolání žalobce bylo odmítnuto, případně zamítnuto.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) v řízení o dovolání postupoval podle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném od 30. 9. 2017 (srov. článek II, bod 2., části první zákona č. 296/2017 Sb. - dále jen „o. s. ř.“), a po zjištění, že dovolání bylo podáno včas, oprávněnou osobou (žalobcem), zastoupenou advokátem, dospěl k závěru, že dovolání proti zamítavé části výroku I. rozsudku odvolacího soudu o věci samé není podle § 237 o. s. ř. přípustné.

Není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak (§ 237 o. s. ř.). Přípustnost dovolání (§ 237 až 238a) jen oprávněně zkoumat jen dovolací soud (§ 239 o. s. ř.).

K otázce ad 1), jež však přípustnost dovolání dle § 237 o. s. ř. založit nemůže:

Ústavní soud v nálezu pléna ze dne 14. 6. 1995, sp. zn. Pl. ÚS 1/95, publikovaném ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu, ročník 1995, č. 32, jímž dnem jeho vyhlášení ve Sbírce zákonů zrušil ustanovení § 32 odst. 3 zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, ve znění zákona č. 183/1993 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 229/1991 Sb., ve znění zákona č. 42/1992 Sb., zákona č. 93/1992 Sb. a zákona ČNR č. 39/1993 Sb., a v němž se zabýval otázkou, zda podle zákona č. 142/1947 Sb. byla nutná intabulace, dospěl v jeho nosné části k následujícím závěrům: „Zákon č. 142 ze dne 11. 7. 1947, o revizi první pozemkové reformy, jenž, jak plyne z jeho názvu, podrobil revizi úpravu pozemkového vlastnictví provedenou podle záborového zákona č. 215 ze dne 16. 4. 1919, a to pokud jde o majetek uvedený v ustanovení § 1 zákona, postrádá podrobnější úpravu postupů při zabránění nemovitostí podrobených revizi, a proto v tomto směru odkazuje v ustanovení § 17 pro řízení podle tohoto zákona na přiměřené použití záborového zákona, jakož i zákonů jej doplňujících. To znamená, že tam, kde zákon č. 142/1947 Sb. nestanoví něco odlišného nebo nestanoví vůbec nic, použije se výše uvedených zákonů upravujících první pozemkovou reformu, stanoví-li však výslovně jinak, použije se tohoto zákona. Pokud jde o přiděly a přidělové řízení, postrádá zákon č. 142/1947 Sb. ustanovení, jež by se dotýkalo principu intabulace, neboť v ustanovení § 8 odst. 8 pouze stanoví, že pro úpravu právních poměrů vztahujících se na přidělenou půdu platí přiměřeně ustanovení části čtvrté zákona ze dne 8. května 1947, č. 90 Sb., o provedení knihovního pořádku stran konfiskovaného nepřátelského majetku a o úpravě některých právních poměrů vztahujících se na přidělený majetek. Vzhledem k ustanovení § 17 zákona č. 142/1947 Sb., podle kterého pro řízení podle tohoto zákona, včetně vyvlastnění půdy podle § 1 odst. 3, platily - s výhradou ustanovení § 8 - přiměřeně příslušné předpisy záborového zákona a zákonů jej doplňujících, to tedy dále znamená, že požadavek intabulace jako podmínky nabytí vlastnictví k přiděleným nemovitostem, zakotvený v ustanovení § 28 náhradového zákona, platil i po nabytí účinnosti citovaného zákona č. 142/1947 Sb.“ [...] „Odlišná situace nastala teprve účinností občanského zákoníku č. 141/1950 Sb., umožňujícího v ustanovení § 111 odst. 1 nabytí vlastnictví k věcem jednotlivě určeným, tedy i k nemovitostem, již samou smlouvou. Obdobně zde ustanovením § 114 pozbyl zápis v pozemkové knize konstitutivní povahu i v případech přechodu vlastnictví výrokem soudu, úřadu nebo orgánu veřejné správy. Ústavní soud má proto za to, že vzhledem k těmto ustanovením byl v našem právním řádu dnem účinnosti občanského zákoníku z roku 1950, tj. dnem 1. 1. 1951, výslovně opuštěn intabulační princip. Po účinnosti uvedeného občanského zákoníku zůstalo tedy jedinou podmínkou nabytí vlastnictví k přiděleným nemovitostem přidělové řízení završené vydáním přidělové listiny, takže přidělci podle zákona č. 142/1947 Sb., u nichž vklad vlastnického práva do pozemkových knih nebyl do 31. 12. 1950 proveden, nabyli vlastnického práva k nim dnem 1. 1. 1951, tj. dnem účinnosti občanského zákoníku č. 141/1950 Sb.“

Z těchto právních závěrů Ústavního soudu Nejvyšší soud vyšel v rozsudku ze dne 27. 2. 2018, sp. zn. 28 Cdo 3301/2017, v němž taktéž dovodil, že k nabytí vlastnického práva k nemovitostem přiděleným podle zákona č. 142/1947 Sb. bylo až do 31. 12. 1950 zapotřebí intabulace.

Podle čl. 89 odst. 2 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, jsou vykonatelná rozhodnutí Ústavního soudu závazná pro všechny orgány i osoby.

Nálezy Ústavního soudu mají ve vztahu k rozhodování soudů obecných podle čl. 89 odst. 2 Ústavy České republiky, precedenční závaznost, tj. závaznost ve všech obdobných věcech, nikoli pouze v konkrétní věci cestou vázanosti kasační (k tomu srov. např. nálezy Ústavního soudu ze dne 13. 11. 2007, sp. zn. IV. ÚS 301/05, a ze dne 17. 4. 2014, sp. zn. I. ÚS 2219/12); to platí samozřejmě i pro Nejvyšší soud při rozhodování v obdobných věcech, jako tomu je v dané věci. Tato závaznost logicky dopadá na všechny senáty Nejvyššího soudu, tedy jak senáty tříčlenné, tak i na velký senát občanskoprávního a obchodního kolegia, v důsledku čehož není významné, zda právní názor, vyslovený v nálezu Ústavního soudu, aplikuje v konkrétní věci senát ten či onen, neboť všechny jsou jím rovnocenně vázány.

Není proto dán důvod k předložení dané věci velkému senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu (§ 20 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích), jak se dovolatel mylně domnívá, neboť dovolací soud je závěry vyslovenými v citovaném nálezu Ústavního soudu vázán.

Za situace, kdy otázka ad 1) nastíněná dovolatelem byla vyřešena citovaným nálezem pléna Ústavního soudu ze dne 14. 6. 1995, sp. zn. Pl. ÚS 1/95, a kdy závěr odvolacího soudu, na němž jeho rozhodnutí spočívá, je s ním plně v souladu (jakož i s totožnou rozhodovací praxí Nejvyššího soudu), není dovolání žalobce přípustné, neboť dovolací soud je těmito závěry dle čl. 89 odst. 2 Ústavy České republiky vázán.

Pro úplnost dovolací soud dodává, že závěry vyslovené v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 15. 4. 2004, sp. zn. 22 Cdo 2367/2002, stran **aplikace § 27 zákona č. 81/1920 Sb., kterým se vydávají po rozumu §u 10 zákona ze dne 16. dubna 1919, č. 215 Sb. zák. a nař., ustanovení o přidělu zabrané půdy a upravuje se právní poměr ku přidělené půdě. (Zákon přidělový.)**, v němž bylo zmíněno i rozhodnutí bývalého Nejvyššího soudu ze dne 10. 3. 1928, sp. zn. Rv I 783/27, Vážný č. 7862, se na danou věc nevztahují. Dovolatelem odkazovaný rozsudek sp. zn. 28 Cdo 2367/2002 neexistuje.

Přípustnost dovolání podle § 237 o. s. ř. nezakládá ani otázka nastíněná dovolatelem pod bodem ad 2), neboť rozhodnutí odvolacího soudu je - jak již bylo shora uvedeno - založeno na závěru, že předmětné pozemky nemohly na žalobce přejít dle § 2 zákona č. 172/1991 Sb., jelikož až do 31. 12. 1949 bylo k nabytí vlastnického práva k nemovitostem přiděleným dle zákona č. 142/1947 Sb. zapotřebí intabulace vlastnického práva přidělce, která v daném případě provedena nebyla [a že vyjma pozemku parc. č. 610 v k. ú. Bezkov na žalobce nepřešly ani podle § 2a zákona č. 172/1991 Sb., ve znění zákona č. 114/2000 Sb., neboť pozemky parc. č. 562/5 a č. 562/6 jsou zastavěny stavbami bez č. p./č. e. (zkolaudovanými v roce 1986) ve vlastnictví společnosti LST a. s., a pozemky parc. č. 560, č. 563, č. 562/1, **??** 562/5 a č. 562/6 v k. ú. Bezkov tvoří jeden funkční celek lesní školky Milíčovice]. Jiné pozemky předmětem tohoto řízení nebyly.

Přípustnost dovolání proti výrokům, jimiž bylo rozhodnuto o nákladech řízení před soudy obou stupňů, je vyloučena § 238 odst. 1 písm. h) o. s. ř.

Nejvyšší soud z uvedených důvodů dovolání žalobce podle § 243c odst. 1 o. s. ř. odmítl.

Výroky o náhradě nákladů dovolacího řízení nemusejí být odůvodněny (§ 243f odst. 3 věta druhá o. s. ř.).

Poučení: Proti tomuto rozhodnutí není přípustný opravný prostředek.

V Brně dne 12. 8. 2020

JUDr. Olga Puškinová
předsedkyně senátu